

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 14ΗΣ ΜΑΪΟΥ 1964

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΙΩΑΝΝ. ΞΑΝΘΑΚΗ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Γεώργ. Ἰωακείμογλου παρουσιάζων τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀ. Κανατσούλη «*Le secret d' Hippocrate*», Paris 1963 εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ὁ κ. Ἀ. Κανατσούλης δὲν εἶναι ἄγνωστος εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν. Ὁ ἀείμνηστος συνάδελφος Σπυρίδων Δοντάς εἶχε παρουσιάσει πρὸ 12 ἐτῶν μελέτην τοῦ κ. Κανατσούλη, ἀφορῶσαν εἰς τὴν λήψιν ἠλεκτροκαρδιογραφημάτων ἀσθενῶν, εὐρισκομένων εἰς μακρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἱατροῦ.

Τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον θέτει ὑπ' ὄψιν τῆς Ἀκαδημίας, ἀποτελεῖται ἀπὸ 249 σελίδας Εἰς 5 ἐπὶ πλέον σελίδας περιλαμβάνεται διεθνῆς βιβλιογραφία περὶ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ βίου τοῦ Ἰπποκράτους.

Δὲν πρόκειται περὶ αὐστηρῶς ἐπιστημονικοῦ βιβλίου ἀλλὰ λογοτεχνικοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον εἷς γέρων τῆς Κῶ διηγεῖται εἰς τὸν συγγραφέα τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἰπποκράτους. Ὁ γέρων εἶναι φανταστικὸν πρόσωπον. Ἀναφέρονται ταξίδια τοῦ Ἰπποκράτους εἰς Αἴγυπτον, Ἀθήνας, Θεσσαλίαν, Ἀβδηρα, Σκυθίαν, Ἰωνίαν, Θάσον καὶ ἄλλας νήσους. Ἀμφισβητεῖται, ἂν ὁ Ἰπποκράτης ἐπεχείρησε ὅλας αὐτὰς τὰς περιοδείας. Εἰς συζητήσεις, τὰς ὁποίας εἶχον μετὰ τοῦ συγγραφέως, οὗτος μοι ἐξέθεσε π.χ. σχετικῶς μετὰ τὸ ταξίδιον τοῦ Ἰπποκράτους εἰς Αἴγυπτον, ὅτι ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν ἔργων τοῦ Ἰπποκράτους ἀπεκόμισε τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ πατὴρ τῆς Ἱατρικῆς ἀναμφισβητήτως ἐπεσκέφη τὴν Αἴγυπτον, διότι ὁμιλεῖ περὶ νόσων, αἱ ὁποῖαι παρατηροῦνται ἐν Αἰγύπτῳ. Ὁ κ. Κανατσούλης μοι εἶπεν ἐπίσης τὰ ἑξῆς: «Ὅλοι οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰπποκράτους, οἱ πρὸ αὐτοῦ καὶ οἱ μετ' αὐτόν, ὅπως ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Δημόκριτος, ὁ Πλάτων καὶ ἄλλοι, μετέβησαν ἐκεῖ πρὸς ἀπόκτησιν περισσοτέρων γνώσεων. Ἄλλως τε ὁ ἴδιος εἰς τὸ σύγγραμμά του «Περὶ

ἀρχαίας Ἱατρικῆς» λέγει, ὅτι «ὁ ἐπιστήμων πρέπει νὰ ἔχη τὴν ἰκανότητα νὰ κατέ-
χη τὰ ἐγνωσμένα καὶ μόνον ἐκ τούτων ὀρμώμενος θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀνακαλύ-
πτῃ τὰ ἄγνωστα. Ὁ ἐπιχειρῶν δὲ νὰ τὰμῃ νέαν ὁδὸν ἐρεῦνης παραβλέπων καὶ ἀ-
γνοῶν τὰ ἐγνωσμένα, ὄχι μόνον τοὺς ἄλλους ἐξαπατᾷ, ἀλλὰ καὶ τὸν ἑαυτὸν του». Εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἡ προῖποκρατικὴ Ἑλληνικὴ Ἱατρικὴ ὑπέστη τὴν ἐπί-
δρασιν τῆς Αἰγυπτιακῆς, διότι καὶ ὁ Ἡρόδοτος εἰς τὸ 2ον αὐτοῦ βιβλίον κεφ. 58
ἀναφέρει, ὅτι ἱατρικαὶ θεωρίαι καὶ ὑγιεινὰ παραγγέλματα τῶν Αἰγυπτίων εἰσή-
χθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ καὶ ἐκ μόνου ἔτι τοῦ ἀπλοῦ συλλογισμοῦ, ἦτοι πῶς ἦτο
δυνατὸν ὁ πατὴρ τῆς Ἱατρικῆς νὰ μὴ αἰσθανθῆ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν
χώραν ἔνθα ἤκμασεν ἡ ἀρχαία Ἱατρικὴ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας καὶ μόνον θὰ ἦτο
δυνατὸν νὰ ἀνεγείρῃ τὸ οἰκοδόμημα τῆς νέας ἱατρικῆς ἐπιστήμης, νομίζω, ὅτι ὁ Ἱπ-
ποκράτης ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπεχειρήσεν ἓνα ταξίδι εἰς τὴν χώραν τῶν Φαραώ.

Δὲν εἶμαι ὁ μόνος ποὺ ρίπτει τὴν γνώμην αὐτήν, ὁ Houdart, ὁ Baisette
καὶ πλείστοι ἄλλοι τὰ αὐτὰ πρесеβούουν. Πάντως διὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ παραμονὴν
του, τὰ ἐπεισόδια καὶ τοὺς σοφοὺς, οὓς συνήνησε καὶ μεθ' ὧν συνδιελέχθη, ἡ φαν-
τασία μου ἔπαιξε πρωτεύοντα ρόλον».

Διὰ τὸ εἰς Ἀθήνας ταξίδιον τοῦ Ἱπποκράτους ὁ συγγραφεὺς εὐρίσκειται εἰς
ἀντίθεσιν μὲ τὸν Littré, ὁ ὁποῖος ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Ἱπποκράτης οὐδέποτε ἐπεσκέ-
φθη τὰς Ἀθήνας.

Ὁ κ. Κανατσούλης ἔγραψε τὸ βιβλίον τοῦτο μὲ μεγάλον ἐνθουσιασμόν. Πι-
στεύω ὅτι οἱ ἱατροί, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸ ἀναγνώσουν, θὰ ἀντιληφθοῦν πόσον μέγα καὶ
σπουδαῖον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Ἱπποκράτους. Ἔχει γραφῆ εἰς ὥραϊαν γαλλικὴν
γλῶσσαν καὶ ἡ ἀνάγνωσις του εἶναι εὐχάριστος.

Ὁ ἐξαιρετος συνάδελφος κ. Καββαδίας ἀνέπτυξε πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἀπὸ τοῦ
βήματος τούτου τὴν σημασίαν τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἱατρικοῦ λειτουργήματος συμ-
φώνως μὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἱπποκράτους.

Ἐν τούτοις καὶ ἀπὸ ἄλλης πλευρᾶς θαυμάζομεν τὸν Ἱπποκράτην. Ἐπιτρέψα-
τέ μοι νὰ ἀναφέρω ἓνα παράδειγμα. Ὁ Ἱπποκράτης γράφει :

«Νυκτάλωπος φάρμακον πινέτω ἐλατήριον καὶ τὴν κεφαλὴν καθαιρέσθω, καὶ
κατάξας τὸν αὐχένα ὡς μάλιστα, πύσας πλεῖον τὸν χρόνον. Ἐπανιείς δὲ διδόναι ἐν
μέλιτι βάπτων ἦπαρ βοδὸς ὠμὸν καταπιεῖν ὡς μέγιστον ὡς ἂν δύναται, ἐν ἡ δύο».
Ἱπποκρ. περὶ ὄψιος 43 ἐξ. ἐκδ. Kühn (Med. Gr. Op. vol. XXII = Hippocr. t.
III).

Οἱ παλαιότεροι ἱατροὶ ἀσφαλῶς θὰ ἐνόμιζον, ὅτι ἡ λῆψις τοῦ ἦπατος διὰ τὴν
θεραπείαν τῆς νυκταλωπίας εἶναι ἄνευ σημασίας, ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν
τῆς βιταμίνης Α ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ θεραπεία αὕτη ἔχει πλήρη ἐπιστημονικὴν βάσιν.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κανατσούλη, ἂν καὶ δὲν εἶναι αὐστηρῶς ἐπιστημονικόν, θὰ δείξῃ εἰς τοὺς ἰατροὺς τῆς σήμερον τὴν μεγάλην σημασίαν τοῦ ἔργου τοῦ Ἱπποκράτους.

Εὐχόμεθα ὁ συγγραφεὺς νὰ μεταφράσῃ τὸ βιβλίον του εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Ὀλίγοι Ἑλληνες ἰατροὶ γνωρίζουν ξένας γλώσσας.

*

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. **Σπυρ. Μελάς** ἀκολούθως ἐξαίρει τὸ παρουσιασθὲν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν βιβλίον τοῦ κ. Κανατσούλη, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ ἐπίτιμος ἐταῖρος κ. **Ἄλ. Καββαδίας**.

Ὁ Πρόεδρος κ. **Ἰω. Ξανθάκης** διαπιστώνει εὐχαρίστως, ὅτι σπανίως ἔργον φιλολογικὸν ἐπιστημονικῶν περιεχομένου προεκάλεσεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τόσον εὐμενῆ σχόλια.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.—Ὁ δημοκρατικὸς χαρακτὴρ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπὸ **Ἀμίκα Ἀλιβιζάτου**.*

Συνήθως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία χαρακτηρίζεται ὡς δημοκρατικὴ καὶ ὁ ὀργανισμὸς αὐτῆς γνωρίζεται ὡς βασιζόμενος ἐπὶ δημοκρατικῶν ἀρχῶν. Οἱ ὅροι οὗτοι καὶ ἡ ἔννοια αὐτῶν, προκειμένου περὶ τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀκριβεῖς. Οὔτε καὶ ὁ ρωσικὸς ὅρος sobornost φαίνεται κατὰ πολὺ ἀκριβέστερος καὶ πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὸν ὅρον «συνοδικός», ὅστις ἀπὸ τινος ἐπόψεως φαίνεται ἱκανοποιητικώτερος, διότι τὸ συνοδικὸν σύστημα διέπει, ὡς γνωστόν, τὸν ὅλον ὀργανισμὸν τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅπως δὲποτε ἡ κρατοῦσα ἀντίληψις περὶ τῆς δημοκρατικότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν βασίζεται ἀπλῶς εἰς τὸ διέπον αὐτὴν συνοδικὸν σύστημα, ἐν τῷ ὁποίῳ κρατεῖ πάντως οὐχὶ ἡ γνώμη τοῦ ἐνός, ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῆς Ἐκκλησίας ὁ πιστὸς λαός, ὡς δικαιοματικῶς, λόγῳ τοῦ ἱ. βαπτίσματος, συμμετέχων εἰς αὐτὴν τὴν σύστασιν καὶ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ.

* HAMILCAR ALIVISATOS, *The Democratic Character of the Orthodox Church.*